

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

**Актуальні питання
психологічної науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 15

Рівне - 2021

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Рівне, 2021. Вип. 15. 140 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Хупавцева Н.О. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Савицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 12 від 29 грудня 2021 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

УДК:159.9.016.

**ІНДИВІДУАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ
ЛОКУС КОНТРОЛЮ****Подерня Наталія, здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ***Керівник: Савуляк В.О., старший викладач*

Локус контролю є однією з найважливіших характеристик особистості, яка безпосередньо впливає на ступінь незалежності, самостійності й активності людини в досягненні цілей, розвиток особистої відповідальності за події, що відбуваються з нею. Локус контроль є глибинним, стійким елементом структури саморегуляції особистості, що спонукає соціальну поведінку до конструктивності. Він є одним з найважливіших механізмів, які визначають здатність і вміння людини долати життєві труднощі, забезпечуючи тим самим можливість її саморозвитку та самореалізації [3].

У своїй роботі ми мали на меті теоретичне обґрунтування та емпіричне дослідження індивідуально-типологічних особливостей, як чинників формування суб'єктивного локусу контролю.

Локус контролю – це стійка властивість індивіда, яка формується при його соціалізації і є важливою інтегральною характеристикою особистості, показником зв'язку ставлення до себе зі ставленням до навколишнього світу. Поки що, мало досліджені взаємозв'язки локусу контролю з умовами формування особистості, а також з мотиваційними, поведінковими, емоційними та характерологічними особливостями особистості. Суб'єктивним контролем називається схильність людини брати на себе і покладати на інших людей відповідальність за те, що з ними відбувається [1].

Те, як людина сприймає все, що з нею відбувається, чи то, наскільки залежать ці події від неї самої чи від зовнішніх факторів, почали вивчати такі вчені як Т. Б. Веблен, Р. К. Мертон, М. Вебер і Е. Дюркгейм, Д. Макклеланд і Д. У. Аткинсон [2]. Та саме поняття «локус контроль» вперше було введено в 1954 році психологом Джуліаном Роттером у Сполучених Штатах Америки. Шкала локусу контролю заснована на положенні: «Люди різняться між собою в тому, де вони локалізують контроль над значущими для себе подіями. Локус контролю є схильністю людини приписувати відповідальність за події, що відбуваються в житті і результати своєї діяльності зовнішнім силам (зовнішній локус контролю, екстернальний) або власним здібностям і зусиллям (внутрішній локус контролю, інтернальний). Людей із зовнішнім локусом контролю, схильних пояснювати наслідки своїх вчинків впливом обставин, прийнято називати екстерналами, оскільки відповідальність за свою діяльність вони приписують виключно зовнішнім

умовам. Протилежний тип – інтерналі. Люди цього типу вважають відповідальними за результати своєї діяльності тільки самих себе. Навіть якщо обставини несприятливі, інтерналі не почне виправдовувати себе за помилки або невдачі» [3].

Дослідження, керовані соціально-когнітивними рамками, виявили, що люди, що володіють внутрішнім локусом контролю, впевнені в собі, послідовні і наполегливі в досягненні поставленої мети, урівноважені, доброзичливі і незалежні. Схильність до зовнішнього локусу контролю, навпаки, виявляється в невпевненості, нерівноваженості, тривожності, підозрілості і агресивності. Здавалося б, позиція екстерналів зручніше і повинна забезпечувати їм сприятливіше положення в соціальному оточенні. Проте численні психологічні спостереження і експерименти виявили стійку закономірність: інтерналі частіше досягають успіху в творчій і професійній діяльності, менш тривожні і агресивні, здатні стійкіше захищати свої принципи, чим екстернали. Інтерналі менш підозрілі у взаєминах, частіше викликають довіру, добиваючись своїх цілей. «Чистих» інтерналів або екстерналів практично не існує. У кожній людині є частка упевненості в своїх силах і здібностях, і частка психологічної залежності від обставин.

Для проведення емпіричного дослідження було використано методикку визначення психологічної характеристики темпераменту та «Дослідження суб'єктивного контролю» (Є. Ф. Бажина). Проаналізувавши за двома методиками результати дослідження підлітків та юнаків суттєвих відмінностей між показниками не спостерігається, однак є тенденція схильності студентства до екстраверсії, а школярів до інтроверсії.

Оскільки інтерналі з високими показниками суб'єктивного контролю (в проведених дослідження – студенти) характеризуються емоційною стабільністю, завзятістю, хорошим самоконтролем і стриманістю, то їм повинна бути притаманна ригідність, інтровертованість, підвищена збудливість та уповільнений темп реакцій, що частково простежувалось в результаті досліджених показників студентства за методикою визначення характеристик темпераменту.

Отже, темперамент як індивідуально-типологічний чинник є базою для формування локусу контролю. Локус контролю не визначає реальність контролю зовнішніми чи внутрішніми причинами, а лише суб'єктивне його сприйняття.

Список використаних джерел:

1. Ананьев Б. Г. Индивидуальное развитие человека и константность восприятия / Б. Г. Ананьев, М. Д. Дворяшина, Н. А. Кудрявцева. – М. : Просвещение, 1968. – 335 с.

2. Елисеєв О. П. Локус контролю / О. П. Елисеєв // Практикум по психологи личності. – СПб. : Питер, 2003. – С. 413-417.
3. Ксенофонтова Е. Исследование локализации контроля личности – методики УСК // Психологический журнал. – 1999. – № 2. – С. 103-114.

УДК 159.957.20:310.035

СПІЛКУВАННЯ І РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

Полонська Валерія, здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Керівник: Демчук О.О., кандидат психологічних наук, доцент

Сутність особистості у процесі спілкування найповніше розкривається через її ставлення до інших, що особливо помітно під час аналізу безпосередньої взаємодії людей.

Поведінка людини у спілкуванні з іншими людьми і групами визначається насамперед тими функціями, які вона виконує, її становищем у структурі внутрішньогрупових відносин: правами і обов'язками щодо інших людей і щодо групи загалом. Перш ніж стати суб'єктом суспільного життя, особистість проходить тривалий шлях розвитку як об'єкт взаємодії суспільства, групи, інших людей.

Місце особистості в суспільстві, яке визначає її спосіб життя і приналежність до певних соціальних, професійних та інших груп, тобто ознаки, що характеризують особистість як певний соціальний тип, фіксуються у понятті «статус».

Основу статусу складають ті права, які надаються особистості суспільством, конкретними соціальними групами, і обов'язки, які вона повинна виконувати відповідно до її місця в соціальній структурі.

У зарубіжній соціальній психології та соціології поняття «статус» вживається дуже часто. Здебільшого під ним розуміють місце особистості в суспільстві, визначене в термінах права та обов'язків, привілеїв і свобод, яких вона набуває у процесі життєдіяльності. Так, Т.Шибутані вважає, що людина може мати статус тільки стосовно інших, які визначають її місце і спілкуються з нею певним чином [3, 45].

С.Н.Тимашов визначає соціальний статус як процес зібрання прав і обов'язків, виокремлюючи статуси «заданий» і «досягнутий», «формальний» і «неформальний», «суб'єктивний» і «об'єктивний» [2, 57].

Г.Хоуменс пов'язує поняття статусу з авторитетом і повагою, якими користується людина в групі завдяки дотриманню нею групових норм, наслідування нею групових цінностей, групової моралі. Чим більше

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Психологічні аспекти грамотного і безпечного використання інтернету	4
Артемова О. Формування ціннісно-сислової сфери здобувачів освіти	6
Камінська О. Вплив дистанційного навчання на соціально-психологічну адаптацію першокурників	11
Романюк В. Сигнальні системи та психогенні розлади особистості	14
Рудюк О. Дослідження особистісних цінностей суб'єктів освітнього процесу у вищій школі	16
Антонюк Н. Психологічний аналіз мотиваційної готовності дитини дошкільного віку до школи	18
Бажинська Д. Адаптаційний потенціал людини: психофізіологічні аспекти	21
Бернік А. Психологічні особливості самоефективності молоді	23
Болюх Т. Профілактика емоційного вигорання молоді	25
Вітрук Д. Психологічний аналіз креативності сучасних підлітків та юнаків	28
Галушко О. Психологічна профілактика паніки та засоби її подолання	30
Глотова М. Мобінг як фактор прояву агресивності у підлітковому віці	32
Горбатьок О. Вплив міжособистісних стосунків на вирішення конфліктних ситуацій у сучасної молоді	35
Гук В. Розвиток стресостійкості у дітей молодшого шкільного віку як необхідної складової у формуванні соціальної компетентності особистості шляхом використання методів арт-терапії	38
Доля Т. Психологічні особливості проявів прокрастинації у дорослому віці	41
Зайчук Т. Виховні можливості ігрової діяльності у розвитку самостійності в дітей старшого дошкільного віку	43
Захарова Н. Теоретико-методологічні засади проблеми мотивації до лідерства у студентської молоді	46
Замківський І. Метод піскової терапії у сучасній психологічній науці	48
Калюш Р. Особливості мотиваційної сфери майбутніх психологів	55
Камінський А. Стресостійкість як професійно важлива якість психолога	57
Карпова А. Булінг в шкільних колективах: причини виникнення та методи профілактики	60
Кобзар З. Психологічні особливості емпатії студентської молоді	62
Ковтун О. Психологічні особливості поведінки підлітків у ситуаціях булінгу	64
Ковтун С. Особливості емпатійності у підлітковому віці: гендерний	

аспект.....	67
Корчак А. Психологічні особливості впливу емоційної напруги на психосоматику юнаків.....	69
Кот С. Психологічні особливості особистісної конфліктності студентської молоді.....	71
Кохно Т. Освітнє середовище як чинник розвитку стресостійкості студентів.....	73
Лапюк А. Емоційні складові стресостійкості у студентської молоді.....	75
Максимчук М. Вплив тривожності на розвиток комунікативних здібностей у підлітковому віці.....	78
Маркова І. Психологічні особливості розвитку ціннісних орієнтацій у підлітковому віці.....	80
Мартинюк Т. Дослідження темпераменту у студентської молоді.....	83
Мартинюк Т. Тривожність та психічне здоров'я особистості.....	85
Матеюк О. Емпатія як психологічне особистісне утворення.....	87
Микитюк В. Теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення у психологічній парадигмі.....	90
Михайлюк Ю. Чинники особистісної конфліктності і способи поведінки юнаків в ситуації міжособистісних конфліктів.....	92
Мягка О. Генезис емоційного інтелекту підлітків.....	94
Новосад Т. Проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців в процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти.....	96
Онищук Д. Мотиваційні чинники розвитку креативності у майбутніх психологів.....	99
Онищук Т. Вплив сімейних конфліктів на особистісний розвиток підлітків.....	102
Подерня Н. Індивідуально-типологічні чинники формування локус контролю.....	105
Полонська В. Спілкування і розвиток особистості.....	107
Посохова Л. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентської молоді.....	108
Самойдюк А. Психологічні особливості соціальної емпатії особистості.....	110
Самчук І. Психологічні особливості виникнення та корекції особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці.....	112
Смаглюк А. Особливості розвитку мислення у молодшому шкільному віці.....	114
Сокотун К. Розробка програми розвитку емоційного інтелекту.....	116
Стрихарчук М. Психологія розвитку міжособистісного спілкування.....	118
Ткачук Л. Психолого-педагогічні особливості навчальної неуспешності.....	

молодших школярів	124
Угнієва С. Психологічний аналіз тривожності у підлітків	126
Царук С. Мотивація та особливості навчальної діяльності у студентської молоді	129
Шоха Т. Психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери в молодшому шкільному віці	131
Юсенко В. Роль комунікативної компетентності у розвитку лідерських якостей особистості	133
Зміст	137

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 15

Наукове редагування – проф.. Камінська О.В.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 7,5.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету